

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku C. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o przeliczenie emerytury z zastosowaniem rekompensaty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 lutego 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od C. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 29 listopada 2018 r. uwzględnił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z 9 lutego 2018 r., oddalając odwołanie ubezpieczonego C. K. od decyzji pozwanego odmawiających mu prawa do przeliczenia emerytury z zastosowaniem rekompensaty określonej w art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie art. 21 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez przyjęcie, że mimo posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie ma i nie miał nigdy prawa do rekompensaty, gdyż przepis ten nie dotyczy ubezpieczonych, którzy spełnili przesłanki do uzyskania tego świadczenia, ale z niego nie skorzystali.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. z uwagi na:

1. istotne zagadnienie prawne, polegające na udzieleniu odpowiedzi na pytanie czy w sytuacji, kiedy ubezpieczony został mylnie pouczone przez organ rentowy o braku prawa do ubiegania się o emeryturę w wieku obniżonym, przez co nie miał świadomości o możliwości złożenia wniosku i skorzystania z tego świadczenia, może być pozbawiony prawa do rekompensaty, o której mowa w normie prawnej zawartej w art. 21 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 ust. 5 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych;
2. potrzebę dokonania wiążącej wykładni przepisu art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, gdyż przepis ten rodzi w orzecznictwie poważne problemy wykładnicze, co skutkuje powstaniem rozbieżności w wydawanym orzecznictwie; dotychczas zarówno orzecznictwo jak i doktryna wypowiedziały się w przedmiotowej kwestii w dość ograniczony sposób, tymczasem w ostatnim czasie zwiększył się wpływ spraw sądowych dotyczących tej materii.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pierwsza podstawa przysądu nie spełnia się jako istotne zagadnienie prawne, gdyż poszukiwana odpowiedź na sformułowane pytanie nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Przede wszystkim zagadnienie to nie występuje w sprawie (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), gdyż przedmiotem sprawy nie jest „*pozbawienie*” skarżącego prawa do rekompensaty, lecz to czy nabył do niej prawo po spełnieniu

przesłanek określonych w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych. Innymi słowy pozwany nie pozbawił skarżącego rekompensaty, lecz odmówił przeliczenia emerytury z zastosowaniem rekompensaty. Prawo do rekompensaty nie zależy do decyzji pozwanego, lecz powstaje po spełnieniu przesłanek określonych w ustawie. Wówczas pozwany jedynie potwierdza to prawo. Przy braku spełnienia przesłanek wydaje decyzję negatywną, podlegającą kontroli w sądowym postępowaniu odwoławczym. Prowadzi to do odpowiedzi na sformułowane pytanie i stwierdzenia, że prawo do rekompensaty nie zależy od zachowania organu rentowego. Nieskorzystanie przez ubezpieczonego z emerytury w obniżonym wieku również nie ma wpływu na prawo do rekompensaty, bo takie prawo wówczas nie powstaje. Traci zatem na znaczeniu twierdzenie, że stało się to skutkiem mylnego pouczenia albo w ogóle skutkiem braku pouczenia ubezpieczonego przez organ rentowy. Przedmiotem sprawy nie jest odpowiedzialność pozwanego za brak pouczenia czy za mylne pouczenie, lecz decyzja odmawiająca rekompensaty wobec spełnienia przez ubezpieczonego przesłanek prawa do wcześniejszej emerytury. Spór obejmuje ustawową rekompensatę a ta co prawda ujęta jest jako odszkodowanie, lecz ściśle określone, bo za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do *emerytury pomostowej* (art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych). Nie jest to więc odszkodowanie za działanie (zachowanie lub jego brak) organu rentowego. Innymi słowy ubezpieczony po spełnieniu warunków do wcześniejszej emerytury miał już do niej prawo (art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej) i tym samym nie ma prawa do rekompensaty.

Prawidłowa jest wykładnia przyjęta przez Sąd Najwyższy w wyroku z 16 maja 2018 r., sygn. III UK 88/17, że rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nie przysługuje osobie, która nabyła *ex lege* prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o świadczenie.

Wykładania prawa przedstawiona w tym orzeczeniu wynika wprost z przepisów prawa. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do

emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach (art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych). Nie chodzi tu o nabycie prawa jako świadczenia do wypłaty. Wystarcza spełnienie warunków do wcześniejszej emerytury (art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej). Prawo powstaje niezależnie od stanu świadomości ubezpieczonego co do spełnienia w danym czasie prawa do wcześniejszej emerytury. Z drugiej strony będą też sytuacje w pełni świadome, czyli gdy ubezpieczony wie, że niewystąpienie o wcześniejszą emeryturę nieprzeniesie się na uruchomienie rekompensaty (odszkodowania) i doliczenia jej do kapitału początkowego. Rekompensata pomija więc tych którzy z mocy prawa nabyli prawo do emerytury wcześniejszej.

Wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r. jest późniejszy niż orzeczenia Sąd powszechnych wskazane w uzasadnieniu wniosku. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Brak jest więc uzasadnienia do stwierdzenia podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2013 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.